

‘Onder de Boschboom’

Groot Tuighuis

Iedereen heeft wel eens een keer stilgestaan bij zo'n gat in de stad: een kuil waar mannen en vrouwen met krabbertjes en borstels bezig zijn aan een archeologische opgraving. De werkzaamheden worden meestal van commentaar voorzien door een groepje hangouderen leunend op hun fiets of scootmobiel. Minder zichtbaar voor het grote publiek, maar niet minder belangrijk, is het onderzoek naar de geschiedenis van gebouwen en monumenten in de stad. 's-Hertogenbosch speelde op dit terrein een pioniersrol. Het was de eerste middelgrote stad in Nederland die in 1980 een stadsarcheoloog aanstelde. Twintig jaar later had de stad weer een primeur met een volwaardige afdeling Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten (BAM).

De BAM is gevestigd in het voorste gedeelte van de oude Sint Jacobskerk (achterin zit het podium De Azijnfabriek) en verrichtte daar jarenlang in afzondering het werk: het sorteren en schoonmaken van de vondsten, het bestuderen van oude bouwtekeningen, wetenschappelijk onderzoek en het adviseren van de gemeente. Vanaf zaterdag 23 maart gaat de BAM de resultaten van dit alles ook presenteren in het Groot Tuighuis. Het woord "tuig" slaat niet op een asociale groep maar komt van "wapentuig", omdat de kerk lange tijd als kazerne en wapenarsenaal werd gebruikt. In grote vitrines kunnen hier nu de vondsten, de maquettes en bouwtekeningen bekeken worden, die tot nu toe in een gesloten depot lagen. Kaartjes voor bezoekers zijn verkrijgbaar bij het kantoor van de Kring Vrienden aan de Parade.

Je voelt iets van de "historische sensatie" als je een oud mes ziet liggen uit de vijftiende eeuw met het zelfde merkteken als op een mes van een schilderij van Jeroen Bosch. Het zelfde geldt voor de vele pelgrimsinsignes, speldjes zouden we nu zeggen, die de mensen in die tijd op hun hoed of kleding droegen. Op verschillende schilderijen en tekeningen van Bosch zijn deze speldjes te zien. Ook de gevonden schalen en aardewerken koekenpannen worden getoond naast afbeeldingen uit de periode dat ze gebruikt werden.

Lange tijd werd de geschiedenis voornamelijk bestudeerd vanuit geschreven bronnen zoals rechtbankverslagen, kerkarchieven en kronieken van vorsten of stadsbesturen. De bestudering van de materiële cultuur voegt hier veel aan toe. Het geeft een beeld van de gewone Bosschenaar uit het verleden. Vooral van wat die weggooiden kunnen we veel leren over die tijd. Op die manier werden de beerputten de schatkamers van het verleden. Hier vond men geperforeerde botten waaruit benen kralen voor een paternoster (rozenkrans) werden geboord en naast echte Bossche 'kneupen' ook de scherven van zowel verfijnd glaswerk als pispotten.

Tegenwoordig gooit men zijn afval niet meer in een kuil dicht bij huis. De archeologen die over vijfhonderd jaar onze tijd willen bestuderen zullen de zestig meter hoge afvalberg Vlagheide in Schijndel moeten afgraven.

Cees Slegers.

Cultuurhistorische Vereniging De Boschboom biedt columnisten een podium om op persoonlijke titel onderwerpen die met de Bossche cultuur te maken hebben uit te diepen. Belangstellenden kunnen zich voor meer informatie wenden tot het secretariaat, telefoon: (073) 6446783 of www.boschboom.nl